

Оглядове досьє
щодо запровадження інвестиційного зобов'язання стосовно культурного
аудіовізуального продукту в Нідерландах*

Анотація. У досьє розкривається питання щодо запровадження інвестиційного зобов'язання стосовно культурного аудіовізуального продукту, що спрямоване на підтримку створення європейських творів відповідно до Директиви 2010/13/ЄС від 10 березня 2010 року про координацію певних положень, встановлених законами, нормативно-правовими або адміністративними актами в державах-членах стосовно надання аудіовізуальних медіапослуг зі змінами, внесеними Директивою (ЄС) 2018/1808.

Основна частина.

I. Зміни в правовому регулюванні Нідерландів щодо аудіовізуальних продуктів у контексті Директиви (ЄС) 2018/1808 Європейського Парламенту та Ради від 14 листопада 2018 року, що вносить зміни до Директиви 2010/13/ЄС про узгодження певних положень, визначених законами, нормативно-правовими або адміністративними актами в державах-членах, стосовно надання аудіовізуальних медіапослуг (Директива про аудіовізуальні медіапослуги) з огляду на зміни в ринкових реаліях (Директива (ЄС) 2018/1808)¹

Нідерланди імплементували обов'язкові положення Директиви (ЄС) 2018/1808 ще в 2020 році². Проте, названий акт містить також низку рекомендованих положень для держав-членів. Так, наприклад, статтею 13(2) Директиви (ЄС) 2018/1808 передбачено впровадження інвестиційного зобов'язання щодо європейського аудіовізуального продукту. Розробка законопроекту щодо впровадження в Нідерландах такого зобов'язання розпочалася ще в 2020 році. У листопаді 2023 року було прийнято Закон про запровадження інвестиційного зобов'язання³ та внесення змін до Закону про засоби масової інформації (далі – Закон), яким встановлено інвестиційне зобов'язання щодо просування нідерландського культурного аудіовізуального продукту. Розробники закону виходили з того, що компанії, які заробляють гроші на місцевому аудіовізуальному ринку, повинні робити більший внесок у виробництво місцевої продукції. На думку Уряду Нідерландів, запровадження інвестиційного зобов'язання є збалансованим заходом для стимулювання

¹ Directive (EU) 2018/1808 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) in view of changing market realities. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj>

² National transposition measures communicated by the Member States concerning: Directive (EU) 2018/1808 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) in view of changing market realities. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NIM/?uri=CELEX:32018L1808>

³ Wet van 1 november 2023 tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het invoeren van een investeringsverplichting ten behoeve van Nederlands cultureel audiovisueel product. URL: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/behandelddossier/stb-2023-382.html>

виробництва нідерландських фільмів, серіалів і документальних фільмів. Основною метою інвестиційного зобов'язання є стимулювання розвитку нідерландського контенту. Таким чином, інвестиційне зобов'язання стосується медіа-пропозицій, які кваліфікуються як нідерландський культурний аудіовізуальний продукт⁴.

Щоб бути нідерландським культурним аудіовізуальним продуктом, така продукція повинна відповідати принаймні двом із чотирьох мовних і культурних критеріїв. До них належать: нідерландська або фризська мова як основна мова діалогу; нідерландська або фризська мова як оригінальна мова сценарію; оригінальний літературний твір нідерландською або фризською мовою або твір про нідерландське суспільство (у широкому сенсі); культура, політика чи історія як основна тема⁵. Такі критерії залишають простір виробникам для створення різноманітних варіацій нідерландського продукту. Крім того, критерії сформульовані таким чином, що провайдери можуть заздалегідь оцінити, чи підпадає запланована інвестиція під обов'язкове інвестування в нідерландський культурний аудіовізуальний продукт.

У Нідерландах не створено окремого органу з оцінювання того, чи підпадає продукт під категорію нідерландського культурного аудіовізуального продукту. Однак Нідерландський орган з питань медіа (Commissariaat voor de Media⁶, далі – Комісаріат) здійснює нагляд за виконанням інвестиційних зобов'язань провайдерами.

Наразі Закон встановлює інвестиційні зобов'язання як для національних провайдерів відео на замовлення (далі – VOD (*video on demand*)), так і для провайдерів VOD з інших держав-членів ЄС і третіх країн, чії комерційні медіапослуги на вимогу орієнтовані на аудиторію в Нідерландах.

З огляду на розвиток ринку VOD, було розроблено правила політики, що містять критерії, на основі яких Комісаріат визначає, що є VOD. Наприклад, наявність у провайдера каталогу, мас-медійний характер та участь у комерційному трафіку. Інвестиційне зобов'язання поширюється на провайдера, тобто на медійну установу. Розмір інвестиційного зобов'язання визначається як сума зобов'язань за кожне окреме VOD⁷.

Водночас інвестиційне зобов'язання не поширюється на послуги мовлення комерційних медійних організацій, медіапослуги національної суспільної медійної служби, кінотеатри, операторів пакетних послуг, провайдерів відео-платформ спільного доступу (далі – відео-платформи). У світлі суспільного завдання та існуючих юридичних зобов'язань національної служби суспільного мовлення щодо виробництва та просування нідерландських культурних

⁴ Verheffing of verstering: effecten stimuleringsmaatregelen audiovisuele productie in Nederland. URL: <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/pub/verheffing-of-verstering-effecten-stimulering/5ed4935d-69b6-457b-9b2e-92521b58746d/>

⁵ Voorstel van wet tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het invoeren van een investeringsverplichting ten behoeve van Nederlands cultureel audiovisueel product. URL: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-cc24b7240eb86beb8cf9ecc9384b4236bdb0a4b8/pdf>

⁶ Over het CvdM. URL: <https://www.cvdm.nl/over-het-cvdm/>

⁷ Commerciële mediadienst op aanvraag. URL: <https://www.cvdm.nl/voor-medi makers/commerciële-omroepen/commerciële-mediadienst-op-aanvraag/>

аудіовізуальних продуктів, інвестиційні зобов'язання не є необхідними⁸. Кінотеатри ж вносять кошти до приватного Фонду ім. Абрахама Тушинського на основі так званої угоди про ПДВ, укладеної з державою⁹.

На провайдерів пакетних послуг інвестиційне зобов'язання також не поширюється, оскільки вони вже сплачують плату за ретрансляцію провайдерам лінійних медіапослуг, тобто суспільним і комерційним мовникам. Деякі провайдери пакетних послуг також пропонують послуги VOD. Коли послуга VOD пропонується провайдером як окрема послуга, тоді вона підпадає під інвестиційне зобов'язання. Якщо ж послуга VOD є лише частиною пакета послуг, надання цієї послуги не підпадає під інвестиційне зобов'язання¹⁰.

Провайдери відеоплатформ (наприклад, YouTube, TikTok) не підпадають під інвестиційне зобов'язання в Нідерландах через те, що вони лише надають платформу для медіа-пропозицій та створених користувачами відео. Провайдери цих платформ не несуть редакційної відповідальності за медійну пропозицію на своїй платформі. Ця відповідальність лежить на постачальниках послуг VOD. Якщо провайдер відеоплатформи сам пропонує послуги VOD, тоді надання цих послуг також підпадає під інвестиційне зобов'язання. Водночас Директива Європейського Парламенту і Ради 2010/13/ЄС від 10 березня 2010 року про координацію певних положень, встановлених законами, нормативно-правовими або адміністративними актами в державах-членах стосовно надання аудіовізуальних медіапослуг про аудіовізуальні медіапослуги (далі – Директива 2010/13/ЄС) не дозволяє накладати обов'язковий фінансовий внесок, такий як інвестиційне зобов'язання, на провайдерів відеоплатформ, що базуються в інших державах-членах ЄС.

Закон дозволяє провайдерам послуг VOD робити інвестиції в нідерландський культурний продукт різними способами. Це можуть бути інвестиції у виробництво культурного продукту, а також отримання ліцензій на використання незавершеного або нещодавно завершеного виробництва культурного продукту. Ліцензія передбачає або тимчасове або ексклюзивне пропонування конкретної продукції. Включення цих різних форм як варіантів інвестування справедливо відображає відмінності між провайдерами та враховує різні способи, в які провайдери можуть фінансувати виробництво.

Розмір інвестиційного зобов'язання розраховується на фінансовий рік. Інвестиція вважається здійсненою з моменту, коли провайдер уклав основну угоду про інвестування або придбав ліцензію або в інший спосіб продемонстрував використання коштів, що підлягають інвестуванню в національний культурний продукт.

Якщо постачальник інвестує за один фінансовий рік більше, ніж він зобов'язаний (5 % від відповідного обороту), він може використати надлишок в наступному фінансовому році для виконання інвестиційного зобов'язання.

⁸ Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het invoeren van een investeringsverplichting ten behoeve van Nederlands cultureel audiovisueel product. URL: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-36176-3.html#ID-1041165-d36e381>

⁹ Stichting Abraham Tuschinski Fonds. URL: <https://www.abrahamtuschinskifonds.nl/>

¹⁰ Kabel- en telecomexploitanten, zie artikel 6.9a van de Mediawet 2008.

Постачальники комерційних послуг VOD зобов'язані щорічно до 1 липня інформувати Комісаріат щодо попереднього фінансового року про: 1) склад і розмір свого доходу; 2) здійснення інвестиції (якщо їх дохід за фінансовий рік перевищив 10 мільйонів євро). Таким чином, досягається ефективний нагляд, оскільки кількість суб'єктів контролю зводиться до мінімуму, а Комісаріат може використовувати цю інформацію для оцінки того, чи здійснює провайдер обов'язкову інвестицію. Щоб обмежити адміністративний тягар, інвестиційне зобов'язання не поширюється на провайдерів, загальний дохід яких у Нідерландах становить менше 10 мільйонів євро за фінансовий рік.

Також провайдери можуть інвестувати безпосередньо в нідерландський культурний аудіовізуальний продукт, або ж вони можуть інвестувати через приватний фонд.

Під час підготовки проекту Закону, в якому спочатку розмір інвестиційного зобов'язання пропонувався на рівні 4,5 %, передбачалося, що інвестиції від відповідних провайдерів у нідерландські фільми, серіали та документальні фільми становитимуть близько 29,8 млн євро щорічно. В основу цих розрахунків взято дані нідерландського Медіамонітору за 2021 рік¹¹.

II. Стандарти ЄС щодо інвестиційних зобов'язань стосовно європейського культурного продукту для постачальників аудіовізуальних медіапослуг

Директива 2010/13/ЄС встановлює зобов'язання для держав-членів забезпечувати, щоб аудіовізуальні медіапослуги на замовлення, які надаються постачальниками медіапослуг, що перебувають під їх юрисдикцією, сприяли, де це практично можливо і за допомогою відповідних засобів, виробництву європейських творів і доступу до них. Це сприяння може забезпечуватися також шляхом:

– встановлення квотування для європейських творів (тобто визначення обов'язкової частки в каталогах та наявності доступу до європейських аудіовізуальних продуктів);

– сплати обов'язкового фінансового внеску постачальниками медіапослуг у виробництво та/або придбання прав на європейські твори або їх частку¹².

Директивою (ЄС) 2018/1808¹³ було замінено редакцію статті 13 Директиви 2010/13/ЄС. Згідно з новою редакцією цієї статті для постачальників аудіовізуальних медіапослуг на замовлення встановлюється обов'язковий розмір частки (квота) європейських творів¹⁴ в їх каталогах у розмірі не менше 30 %, а

¹¹ Media Monitor. URL: <https://www.mediamonitor.nl/>

¹² Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) (Codified version) (Text with EEA relevance). URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj>

¹³ Directive (EU) 2018/1808 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) in view of changing market realities. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj>

¹⁴ «Європейські твори» означає наступне: (i) твори, що походять з держав-членів; (ii) твори, що походять з третіх європейських держав, які є сторонами Європейської конвенції про транскордонне телебачення Ради Європи і відповідають умовам пункту 3; (iii) твори, вироблені спільно в рамках угод, пов'язаних з аудіовізуальним сектором, укладених між Союзом і третіми країнами, і які відповідають умовам, визначеним у кожній з цих угод.

також провайдери повинні додатково забезпечити просування цих творів. Водночас положення частини другої оновленої статті 13 Директиви 2010/13/ЄС дозволяє державам-членам накладати фінансові зобов'язання на провайдерів аудіовізуальних творів на основі доходів, отриманих від аудіовізуальних медіапослуг, які надаються на їх території і призначені для їх аудиторії. Директива (ЄС) 2018/1808 уточнює, що враховуючи прямий зв'язок між фінансовими зобов'язаннями та різною культурною політикою держав-членів, держава-член може також накладати такі фінансові зобов'язання на постачальників медіапослуг (заснованих в іншій державі-члені), які орієнтовані на її аудиторію. У такому випадку фінансові зобов'язання (у вигляді інвестиційних зобов'язань) повинні нараховуватися лише на доходи, отримані від аудиторії у цільовій державі-члені.

При цьому Директива (ЄС) 2018/1808 не обмежує компетенції держав-членів встановлювати відповідно до їх культурної політики та за умови сумісності з правилами державної допомоги рівень фінансових внесків (інвестицій), що сплачуються постачальниками медіапослуг, які перебувають під їх юрисдикцією. Держава-член, оцінюючи в кожному конкретному випадку, чи аудіовізуальна медіапослуга на замовлення, створена в іншій державі-члені, орієнтована на аудиторію на її території, повинна враховувати:

– такі показники, як рекламні заходи, спеціально спрямовані на споживачів на її території;

– мову послуги або наявність контенту чи комерційних повідомлень, спеціально спрямованих на аудиторію в конкретній державі.

Якщо держава-член накладає фінансові відрахування на постачальників медіапослуг, такі відрахування повинні бути спрямовані на адекватну промоцію європейських творів, уникаючи при цьому ризику подвійного обкладання постачальників медіапослуг. Таким чином, якщо держава-член, в якій засновано провайдера медіапослуг, накладає інвестиційне зобов'язання, вона повинна враховувати будь-які аналогічні фінансові зобов'язання, накладені цільовими державами-членами.

Держави-члени повинні були ввести в дію закони, підзаконні акти та адміністративні положення, необхідні для виконання цієї Директиви (ЄС) 2018/1808¹⁵, до 19 вересня 2020 року.

26 держав-членів ЄС, 2 країни ЄЕЗ (Ліхтенштейн, Ісландія), 1 країна ЄАВТ (Швейцарія) та Велика Британія запровадили 30 % квоту для європейських творів у каталогах VOD. Франція пішла далі і запровадила більший розмір квоти.

8 країн ЄС (Бельгія, Іспанія, Франція, Угорщина, Італія, Польща, Португалія, Словенія) також застосовують додаткові субквоти для просування

Див ст. 1 Consolidated text: Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) (codified version) (Text with EEA relevance)Text with EEA relevance. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/2018-12-18>

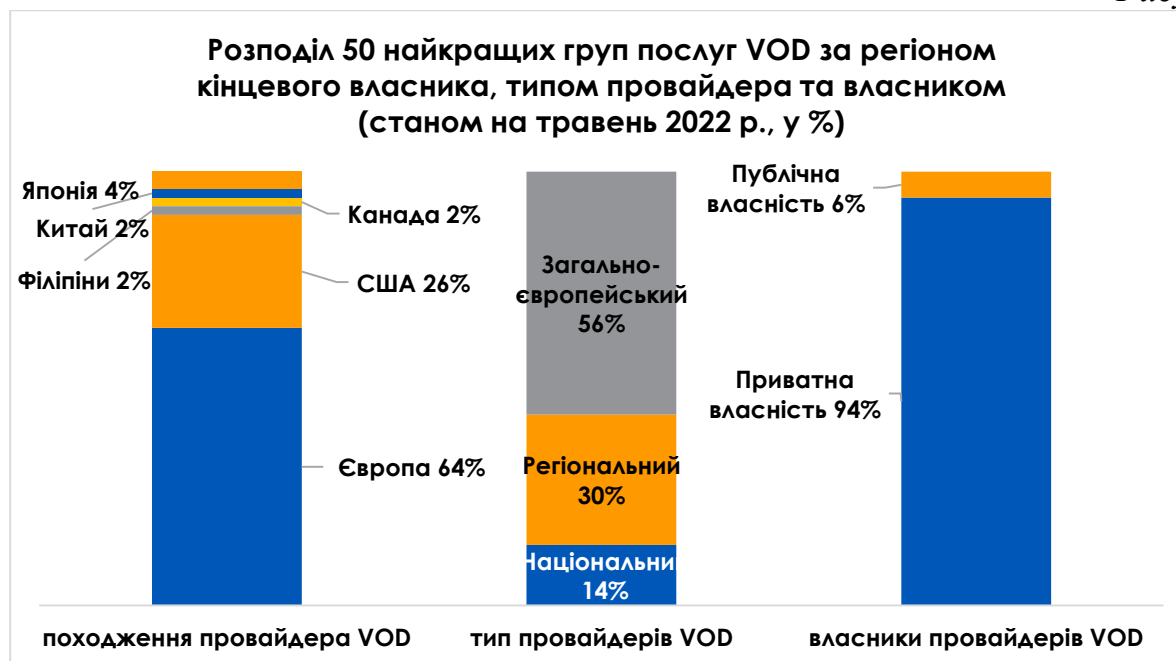
¹⁵ Directive (EU) 2018/1808 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) in view of changing market realities. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj>

контенту, створеного незалежними продюсерами, кінематографічних творів або творів мовою оригіналу. Крім того, Італія вимагає від VOD-сервісів виконання всіх вищезазначених субквот, а Франція та Португалія вимагають від VOD-сервісів виконання двох субквот. А решта п'ять держав встановлюють лише субквоту для контенту мовою оригіналу¹⁶.

Що стосується інвестиційних зобов'язань, за попередніми даними Європейської аудіовізуальної обсерваторії¹⁷:

- 12 країн ЄС (Бельгія, Німеччина, Іспанія, Франція, Греція, Хорватія, Ірландія, Італія, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина) та Швейцарія накладають інвестиційні зобов'язання як на мовників, так і на провайдерів VOD;
- Угорщина є єдиною країною, де інвестиційні зобов'язання накладаються на мовників;
- 4 держави-члени ЄС (Бельгія, Чехія, Данія, Нідерланди) накладають інвестиційні зобов'язання лише на провайдерів VOD;
- інші держави-члени ЄС не запровадили такі інвестиційні зобов'язання.

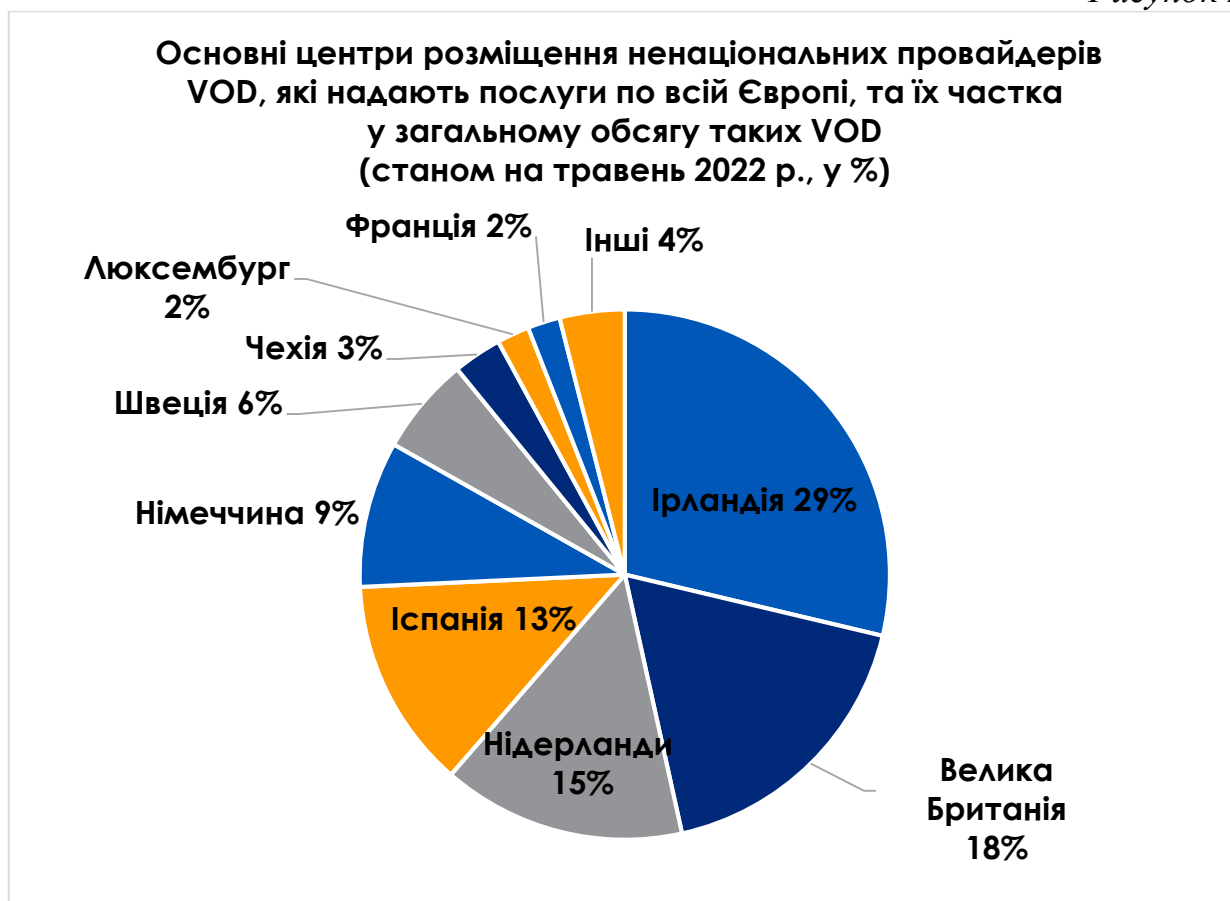
Рисунок 1¹⁸

¹⁶ "AVMSDigest: The promotion of European works". European Audiovisual Observatory. URL: <https://rm.coe.int/avmsdigest-the-promotion-of-european-works/1680ad9231>

¹⁷ "AVMSDigest: The promotion of European works". European Audiovisual Observatory. URL: <https://rm.coe.int/avmsdigest-the-promotion-of-european-works/1680ad9231>

¹⁸ Audiovisual media services in Europe - 2022 edition (January 2023). URL: <https://rm.coe.int/audiovisual-media-services-in-europe-2022-edition-a-schneeberger/1680a99e7d>

Рисунок 2¹⁹Рисунок 3²⁰

¹⁹ Audiovisual media services in Europe - 2022 edition (January 2023). URL: <https://rm.coe.int/audiovisual-media-services-in-europe-2022-edition-a-schneeberger/1680a99e7d>

²⁰ Audiovisual services spending on original European content A 2012-2022 analysis. URL: <https://rm.coe.int/investments-in-original-european-content-2012-2022-analysis-november-2/1680ad4699>

Законом про кіно та аудіовізуальне мистецтво **Італії** передбачено сприяння державою розвитку кінематографії та інших національних індустрій аудіовізуальних мистецтв і засобів самовираження шляхом здійснення обов'язкових фінансових виплат (інвестицій) і отримання податкових пільг²¹.

У 2024 році Міністром культури **Німеччини** анонсовано внесення змін до Закону про фінансування фільмів, які серед іншого передбачають запровадження інвестиційних зобов'язань для провайдерів аудіовізуальних медіапослуг, таких як потокові платформи (Netflix, Amazon, AppleTV тощо), які отримують високі прибутки на німецькому ринку²². Сферою застосування будуть усі національні та іноземні стримери та провайдери, які пропонують німецькомовні послуги VOD або медіатеки в Німеччині. Інвестиційне зобов'язання планується у розмірі 20 %.

У **Португалії** Законом № 74/2020²³ транспоновано Директиву (ЄС) 2018/1808 шляхом внесення змін до Закону про телебачення та аудіовізуальні послуги на вимогу²⁴ та Закону щодо заохочення, розвитку та захисту мистецтва кіно, кінематографічної та аудіовізуальної діяльності²⁵. Держава забезпечує підтримку кінематографічного мистецтва та аудіовізуального сектору шляхом встановлення інвестиційних зобов'язань щодо розробки, виробництва, просування та показу європейських і незалежних європейських творів, створених португальською мовою.

Телевізійні оператори, які надають послуги із трансляції телевізійних програм із національним покриттям, повинні включати у свої програми переважну частку європейських творів без урахування часу мовлення, відведеного на новини, спортивні події, змагання, рекламу, телемагазини і телетекст.

Оператори VOD повинні забезпечувати мінімальну квоту в 30 % європейських творів і відводити щонайменше половину цього відсотка європейським творам незалежного виробництва, створеним португальською мовою, виробленим менш ніж п'ять років тому.

III. Імплементация Директиви (ЄС) 2010/13/ЄС в національному законодавстві

Статтею 397 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію)²⁶ та Додатком XXXVII до неї передбачено зобов'язання з поступового наближення

²¹ LEGGE 14 novembre 2016, n. 220 Disciplina del cinema e dell'audiovisivo. (16G00233) URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2016;220~art39>

²² Filmförderung. Die Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien URL: <https://www.kulturstaatsministerin.de/SharedDocs/Standardartikel/DE/2024/02/2024-02-09-reform-der-filmfoerderung.html?nn=9d01efe2-3478-4d3f-b082-3ea8728974b1>

²³ Lei n.º 74/2020, de 19 de novembro URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/74-2020-148963298>

²⁴ Lei n.º 27/2007 Lei da televisão URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2007-34561375>

²⁵ Lei n.º 55/2012 Os princípios de ação do Estado no quadro do fomento, desenvolvimento e proteção da arte do cinema e das atividades cinematográficas e audiovisuais URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2012-74931963>

²⁶ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

національного законодавства до права та нормативно-правової бази ЄС, а також міжнародних правових документів у сфері аудіовізуальної продукції, зокрема Директиви 2010/13/ЄС. Україною здійснено адаптацію національного законодавства до положень Директиви 2010/13/ЄС зі змінами, внесеними Директивою (ЄС) 2018/1808, зокрема в Законі України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року²⁷.

Закон України «Про медіа» передбачає квоту для європейського продукту, що визначена у статті 13(1) Директиви 2010/13/ЄС. Водночас у положеннях Угоди про асоціацію не передбачається імплементація положень щодо встановлення інвестиційних зобов'язань для провайдерів послуг VOD, за винятком вимог про обмеження стосовно структури власності провайдерів і фінансування медіа під час збройної агресії (стаття 120).

Висновки. Європейський Союз докладає значних зусиль для поширення та популяризації європейських аудіовізуальних медіапослуг у контексті зростання споживання продукції від міжнародних провайдерів послуг із надання доступу до відео на замовлення (наприклад, Netflix, Amazon, AppleTV+ тощо), оскільки кіно- та аудіовізуальний (AV) сектор вважається важливим для збереження культурного розмаїття в Європі. Саме з цією метою Директивою 2010/13/ЄС передбачено низку інструментів стимулювання виробництва і популяризації європейських аудіовізуальних продуктів. Однак, варто зауважити, що держави-члени перебувають зараз на стадії впровадження такого інструменту, як інвестиційне зобов'язання, тому відсутні будь-які статистичні дані щодо його ефективності.

Україна наразі нарощує частку національного аудіовізуального продукту. Враховуючи воєнний стан, Україна нині не має змоги збільшити державну підтримку українського аудіовізуального продукту. Водночас установа лише квотування навряд чи стимулюватиме розвиток та підвищення рівня якості медіапослуг, які отримують українці. При цьому, враховуючи поступове впровадження положень Директиви 2010/13/ЄС Законом України «Про медіа», у вітчизняному медіапросторі все ще недостатньо також і європейського продукту.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

²⁷ Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#n283>